

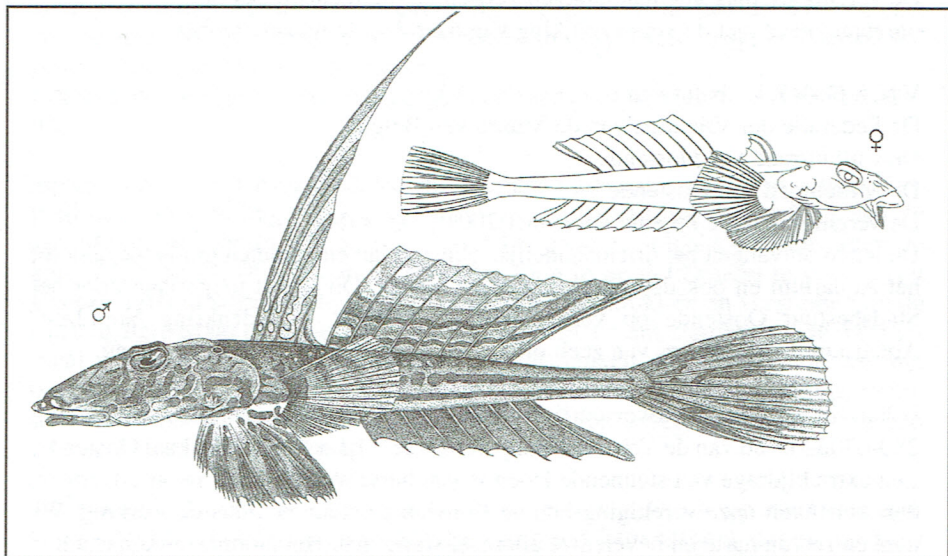
Vriendenkring Noordzee-Aquarium Oostende

V.Z.W.

(volwaardig afgekort V.N.A.O.-v.z.w.)

(Bestemming)

Driemaandelijks tijdschrift - 2de trimester 2004 - nr. 56
Afgiftekantoor Oostende 1

Callionymus lyra Linné, tekening volgens Smitt. *Poissons Marins* - Max Poll • K.B.I.N.

In dit nummer :

Dankwoord - Groepsreis Etaples - 2004 Herdenkingsjaar - Straatnaamplaat - Beukels en Jakob Kien - Phillippe Dautzenberg - De Pitvis - Oproep - Een beroep zonder toekomst ? - Jef Klausing - Sternens

De Vriendenkring van het Noordzee-Aquarium Oostende werd gesticht op 1 juli 1990 als feitelijke vereniging. Op 24 februari 1997 werd de feitelijke vereniging omgevormd tot een vereniging zonder winstoogmerk volgens de wet van 27 juni 1921. De statuten verschenen in het Belgisch Staatsblad op 24 april 1997 in de bijlage onder het nummer 5954 blz. 3308 en 3309

De vereniging : « V.N.A.O. -V.Z.W.»

heeft volgens art.3 van de statuten volgende doelstellingen:

1. Een beweging op gang te brengen ten gunste van het Stedelijk Noordzee-Aquarium Oostende en alles te doen wat van aard is om de publieke belangstelling ervoor te stimuleren.
2. Bij te dragen tot het verrijken van het patrimonium van het Stedelijk Noordzee-Aquarium Oostende
3. Voor haar leden natuur- en milieu-educatieve programma's uitwerken in verband met de fauna en flora van de zee.
4. Het bevorderen van de maritieme cultuur. Zonder dat deze opsomming beperkend is organiseert zij volgende activiteiten : studies, voordrachten, excursies, tentoonstellingen, uitgaven van drukwerken enz.

De vereniging mag alle handelingen verrichten die rechtstreeks of onrechtstreeks met de verwezelijking van haar doel te maken hebben.

V.N.A.O.-V.Z.W. is lid van :

De Federatie der Vrienden van de Musea van België

De Cultuurraad van Oostende

De Milieuraad van Oostende

De vereniging telde op eind december 2001 : 786 leden

De leden ontvangen het driemaandelijks contactblad en genieten gratis toegang tot het Aquarium en ook de andere stedelijke musea. Dit wordt toegestaan door het Stadsbestuur Oostende op vertoon van de lidkaart Vriendenkring Noordzee-Aquarium. Leveranciers van zeebiologisch materiaal hebben gratis toegang.

U kan lid worden door overschrijving van een jaarlidgeld van 7 euro op rekening 280-0706209-86 van de Vriendenkring Noordzee-Aquarium Visserskaai Oostende. Een extra bijdrage van steunende leden is van harte welkom. Een reeks adverteerders schenken onze vereniging hun vertrouwen en steunen aldus de werking. We danken ze van harte en bevelen ze allemaal warm aan. Het Noordzee-Aquarium is gans het jaar geopend op alle week-ends en dagelijks van 1 april tot 30 september. Openingsuren: van 10 tot 12 en van 14 tot 18 uur. Op aanvraag voor groepen en scholen zijn er rondleidingen met gids en vertoon van een informatiefilm op elke dag van het jaar. Aanvraag daartoe dient gericht aan havenkapitein-directeur P. Vermandel, Sluis Demey te 8400 Oostende - tel. 059/3216 69

Internet: <http://users.skynet.be/noordzee.aquarium>

E-mail: noordzeeaquarium@skynet.be

Dankwoord

Op 16 januari 2004 mocht ik in het stadhuis van Oostende in aanwezigheid van mijn familie en vele vrienden de Cultuurprijs 2003 in ontvangst nemen en deze prijs wil ik graag opdragen aan en delen met alle Vrienden van het Noordzeeaquarium.

Eerst en vooral ijvert de Vriendenkring van het Noordzeeaquarium voor het behoud en de verbetering van het Aquarium, maar ook voor de vernieuwing en verdere uitbouw van dit uniek levend museum waar kennis wordt bijgebracht over de fauna en flora van de Noordzee. Er is een tijd geweest dat men het Aquarium op de Visserskaai weg wilde om er een toerismebureautje van te maken. Dit werd na veel strubbelingen afgewend door de nieuwbouw van het Toerismebureau op het Monacoplein te Oostende.

Veel water is er al naar de zee gevloeid sedert onze vereniging bij het Stadsbestuur erop heeft aangedrongen om een nieuw en modern aquarium te bouwen en het Stadsbestuur had er ook oren naar. Op vandaag zijn er uitgewerkte plannen en er is geld voorzien maar allerhande procedures houden de verweznlijking ervan tegen. Vertragingsmanoeuvres door procedures voor de Raad van State door sommigen hebben gemaakt dat het Stadsbestuur zeer voorzichtig is en nog weinig risico neemt. We hopen vurig dat de obstakels kunnen weggewerkt worden en dat Oostende een nieuw Aquarium krijgt en daartoe wil onze vereniging zich verder inzetten.

Daarom onze welgemeende en hartelijke dank aan alle vrienden die ons daarbij steunen.

Tevens onze zeer warme dank aan de steunende leden die naast hun gewone lidgeld een extra-bijdrage leveren; want deze steun verruimt de werking van de vereniging. Het bestuur V.N.A.O. houdt het gewone lidgeld laag om allen de kans te geven lid te zijn zonder daarvoor diep in de geldbeugel te tasten. Het gewone lidgeld wordt volledig opgeslorpt door het drukken en versturen van de tijdschriften. Maar er zijn ook onze adverteerders die ons steunen en die we allemaal warm aanbevelen en ook heel speciaal danken. Zeker vergeten we niet onze vissers die jaar in jaar uit het aquarium bevoorraden met levende zeedieren en dit belangeloos en met veel sympathie dat doen sedert 1977. Voor hen een driewerf HIP HIP HOERA !!!

Tot slot dank ik ook de leden van het bestuur V.N.A.O. die op het ledenfeest van 14 februari laatstleden me bedachten met een fotogeschenk dat bij me thuis aan de muur prijkt als levendige herinnering. Tevens wil ik aan de bestuursleden mijn grootste waardering en erkentelijkheid uitdrukken voor hun persoonlijke inzet en onbaatzuchtige vrijwillige medewerking ten bate van de vriendenkring.

Met genegen groeten
Robert Coelus
Voorzitter

Lijst steunende leden 2004

Alleman Fernand
 Anseeuw Michel
 Belpaeme Blanche
 Berard-Mouque Julien
 Billoww Hendrik
 Blommaert François
 Boulanger Hendrik
 Boumans Anne Marie
 Bulteau-Masuy N.
 Café Stella
 Callewaert-Seys Hilda
 Carly Ronald
 Carton Celina
 Claessens-Versluys
 Cleremans André
 Cordier Maria
 Cornillie Georgette
 Craey Arthur
 De Brauwwer Jean-Pierre
 De Donder-Goethals
 De Grootte Theophiel
 De Loddere Thibault
 De Mey David
 De Mey Jef
 De Rycker Clothilde
 De Vos Jacqueline
 De Waegenaere Joanna
 Derdeyn Fernandus
 Dierckens Bernard
 Dirickx Kamiel
 Dossaer Francine
 Dufait Roland
 Duviouvier Paul
 Eerebout Edgard
 Fiers Greta
 Flitser August
 Geldhof Ronny
 Geryl André
 Ghevaert Christiane
 Ghys-Lenaers Marceline
 Goormachtig-Peel
 Heirwegh Eddy-Bastini
 Herman Gilbert

Hubert Georges
 Jacobsen Jean
 Jansoone R.J.A.
 Kiekens-Sandele
 Klausling Jef
 Lambrecht Roland
 Lanssens René
 Laplasse-Beyen H.
 Lauwers Leopold
 Libin Herman
 Lievens William
 Luca Del Monte
 Martinsen Eduardus
 Massenbove John
 Taverne Sylvester
 Myttenaere Cecile
 Porta Rosette
 Pottier-Herckens Patriek
 Pottier-Herckens A.M.
 Prinzie Valère
 Puytiens Frans
 Quaghebeur Richard
 Remaut Jeannette
 Roels Antoine
 Serie Edmond
 Serie Frans
 Severijns Natalis
 Soetaert-Versluys
 Taverne Sixties
 Thysen B.-Van Coillie G.M.
 Ulin Eddy
 Ulin Georges
 Van Acker André
 Van Boxel Felix
 Van De Wynckel Th.
 Van Halst Rita
 Van Hove Yasmine
 Van Laethem Sonia
 Van Ossel Jeannine
 Vanbillemont Prosper
 Vandecasteele Jean
 Vandekerckhove Mare
 Vanden Berghe Robert

Vandenberghe Roger
 Vandendriessche Gilbert
 Vander Gucht Paul
 Vanbee Roger
 Vanmassenove Roger
 Vansteene Urbain
 Vansuyt Ronald
 Vanwalleghem René
 Verbeke Frans
 Verburgh André
 Verdruyve Oscar
 Victor Willy
 Vilain Omer
 Vyncke W.
 Vyvey Jean
 Weerbrouck Daniël
 Riv. Coll. *bvba*
 Westerlinck René
 Wijnsberghe-Barbaix
 Willaert J.P.

Aan alle leden die boven
 het lidgeld van 7 euro een
 extra steun verleenden,
 onze oprechte dank en
 waardering.

Deze lijst vermeldt de leden
 die 12,50 euro en meer als
 lidgeld betaalden. De
 steun verruimt de werking
 van de vereniging. Er kun-
 nen er nog bijkomen.
 Hartelijk dank vooraf.
 Deze lijst werd voorlopig
 afgesloten op 10 maart

GROEPSREIS NAAR ETAPLES EN LE TOUQUET (Frankrijk)

Zaterdag 24 april 2004

Opstapplaatsen: 7u45 : Café Tivoli, Dr. Edw. Moreauxlaan, Oostende

8u00 : Parking PMI Visserijschool, Oostende

De bus rijdt over de autostrades E40, Duinkerke - Calais, dan de A16 Boulogne, afrit 26 naar Etaples tot voor Hotel Charles VIII

We bezoeken te Etaples afwisselend in twee groepen het museum Quentovic en het Visserijmuseum.

Te 12u30 middagmaal in het restaurant van Hotel Charles VIII

Menu

Cocktail de crevettes

Cabillaud aux poireaux et legumes

Dessert de l'hotel

Vins rouge, rosé, blanc et de l'eau

Café ou thé

14u30 Naar keuze:

1. Bezoek te Etaples aan het nieuw visserijcentrum LE MAREIS
2. Winkelen te Le Touquet

17u15 Vertrek van de bus te Le Touquet

17u30 Vertrek van de bus te Etaples

19u00 Aankomst te Grande Synthe afrit 25 van de autostrade E40.

Winkelen in grootwarenhuis Auchan en mogelijkheid voor vrij avondmaal.

20u30 Vertrek te Auchan en terug naar Oostende

Prijs per persoon voor de busreis heen en terug, museumbezoeken, middagmaal met drank, fooi voor de chauffeur. **40 euro per persoon.**

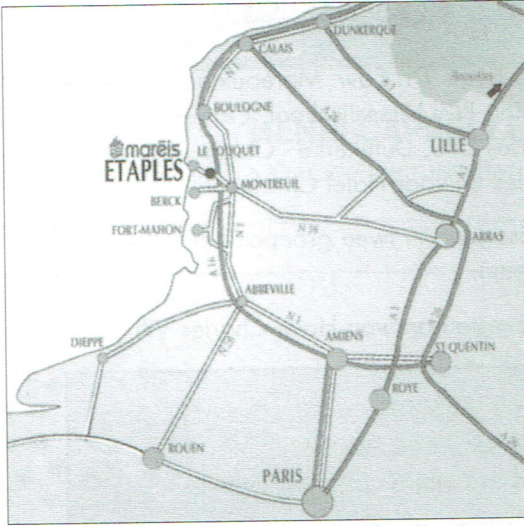
Eerst telefoneren om uw plaats te reserveren naar R. Coelus,

tel. 059/23 62 37. Vooraf betalen ten laatste tot 15 april 2004 op de rekening 280-0706209-86 van de Vriendenkring Noordzee-Aquarium Oostende.

Er wordt maar één bus ingelegd van 50 personen.

Wie inschrijft krijgt enkele dagen vooraf aan de reis een brief toegestuurd met de laatste inlichtingen.

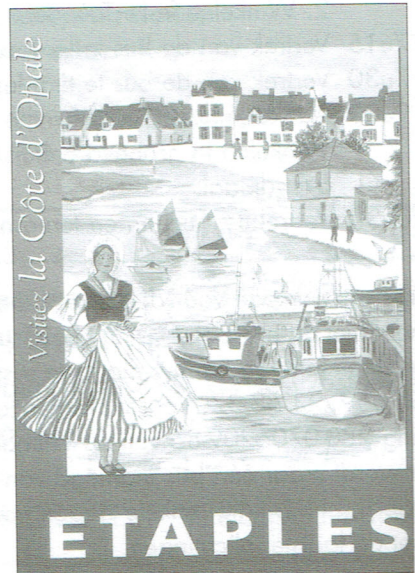
Visserplaats ETAPLES SUR MER

Dit Franse stadje aan de monding van de rivier de Canche en dicht bij het bekende Le Touquet of Paris Plage is feitelijk van Gallo-Romeinse oorsprong, werd verwoest in de negende eeuw door de Noormannen, kende in de Middeleeuwen een voorspoedige handel en is thans nog steeds een vissersplaats die de moeite waard is om te bezoeken.

Etaples is rechtstreeks verbonden met de zee. Het havenwater is er onderhevig aan de getijden en wegens de verzanding kunnen grote schepen niet meer aanleggen, enkel nog kustvaartuigjes die ook hun visvangst verkopen op vaste kramen op de kaai zoals in Oostende ook gebeurt op de vistrap. De grotere schepen van Etaples leggen aan in Boulogne en de circa vierhonderd vissers die nu nog in Etaples wonen verkopen daar hun vangsten (ongeveer 25.000 ton per jaar).

Er is heel wat gedaan te Etaples om de geschiedenis van het stadje levendig te houden. Het museum Quentovic op de markt beslaat een paar oude gebouwen die in de 17de eeuw dienst deden als hotel. In dit museum maak je kennis met de archeologische vondsten van aan de oevers van de Canche; gebruiksvoorwerpen uit de paleolitische en neolitische tijd, aardewerk, Gallo-

 mareis
 laissez-vous
 raconter
 la mer!
 étapes sur mer
 Cité des Pêcheurs en Côte d'Opale
 03.21.09.04.00

Romeins geld, enz. Tevens zijn er schelpen, fossielen en mineralen te bewonderen als ook beelden die herinneren aan de bezetting en vernielingen te Etaples tijdens de laatste wereldoorlog.

Het Marinemuseum is gevestigd in de oude vismijn-halle waar je kan kennis maken vooral met de oude ambachtelijke visserij van Etaples. Het museum telt twee verdiepingen. Het geheel is wat ouderwets van opvatting maar toch interessant om zich een beeld te vormen hoe de vissers leefden honderd jaar terug.

Het nieuwe centrum MAREIS is gevestigd in de zalen van de oude maar gerenoveerde touwslagerij en nettenfabriek van Etaples. In dit centrum wordt een overzicht gegeven van wat de Franse visserij nu te bieden heeft, met de soorten hedendaagse schepen, vismethoden, nieuwe technieken, visverwerking enz. Kortom, om vandaag de vis te volgen van uit de zee tot de vis op je bord, op de tafel komt. Ook zijn er grote

aquaria waar je de levende vissen kunt zien zwemmen die door de vissers van Etaple meestal gevangen worden. Naast Mareis is er nog een tentoonstelling van scheepsmodellen.

2004 HERDENKINGSJAAR VAN HET BELEG VAN OOSTENDE (1601 - 1604)

In 2004 is het precies 400 jaar geleden dat in Oostende de oorlog werd beslecht tussen de aartshertogen Albrecht en Isabella van Spanje en de troepen van Maurits van Nassau, stafhouder van de Verenigde Provinciën der Nederlanden. Van 1601 tot 1604 was Oostende het slagveld van zowat alle Westerse Europese mogendheden, die er hun nieuwste strijdtechnieken uit probeerden op de Geuzenstad Oostende. Oostende ontstond ergens in de 11de eeuw en halfweg de 13de eeuw werd het een stad waarover niet veel te vertellen was tenzij dat het geteisterd werd door overstromingen en stormen. Het Beleg maakte Oostende internationaal bekend. Op vandaag wil Oostende de roemrijke bladzijden maar ook treurige bladzijden uit haar geschiedenis herdenken. Er zijn tal van evenementen gepland in de loop van het jaar 2004. Met een tiental bakens in de historische binnenstad wordt het Beleg van Oostende weer tot leven geroepen.

De bakens worden neergezet op die locaties die 400 jaar geleden van groot strategisch belang waren. Het stadsbestuur ontwierp een handige wandelbrochure waarin tal van wetenswaardigheden over het Beleg beschreven worden. Deze brochure is gratis te verkrijgen bij de Cultuurdienst Stadhuis Oostende. Daarnaast verscheen er een infolder waarin alle herdenkingsmanifestaties aangekondigd worden. Ook de evenementen OOSTENDE VOOR ANKER (van 28 tot 31 mei) en de OPEN HAVENDAG EN VISSERIJFEESTEN (4 september) worden gekoppeld aan de viering van het Beleg.

Wie er meer over wil weten kan alle informatie bekomen bij de Cultuurdienst Oostende of toerisme Oostende vzw. Tel. 059/70 11 99
Fax 059/70 34 77

e-mails : info@toerisme.oostende.be

www.toerisme.oostende.be

cultuurdienst@oostende.be

www.belegjaar.be

www.oostende.be

www.oostendevooranker.be

VOORSTEL VOOR EEN STRAATNAAMPLAAT

Er was in de maand februari heel wat heibel omtrent het plaatsen van een straatnaambord in Oostende zonder dat de Oostendse Cultuurraad het nodige advies had kunnen verlenen. Dat bracht me aan het denken om een eerder idee weer van onder het stof te halen.

Brief.

Bij het lezen van het boek "Het Oude Oostende en zijn driejarige belegering (1601-1604)" door Edward Vlietinck, ontdekte ik op pagina 57 een merkwaardige zin.

"Wanneer zullen geschiedkundige kennis en vaderlansche fierheid samenwerken om de naam Jakob Kien op deze dagelijkse aanzienlijker wordende naamlijst van wandelingen en straten te herinneren ?"

Het boek van Edward Vlietinck verscheen in 1897. We zijn nu bijna honderd jaar verder en nog altijd is er in Oostende geen straat of plein die de naam draagt van Jakob Kien.

In de Oostendse oorkonde van 1483 worden Gilles Beukels en de Oostendenaar Jakob Kien vermeld als zijnde de grondleggers van de kaakharingnijverheid in Vlaanderen. Edward Vlietinck vermeldt ook in zijn boek: *KIEN. Dat oude geslacht, wiens naam onder de voornamen burgers en handelaars, onder de schepenen en stedelijke ambtenaren in de XV en XVI eeuwen voorkomt en gepaard gaat met alle merkwaardige gebeurtenissen der geschiedenis van het oude Oostende.*

Door Willy Versluys, Oostendse reder, werd een tiental jaar geleden het voorstel gedaan om op de Hendrik Baelskaai een standbeeld op te richten voor Jakob Kien. Daar is het toenmalige stadsbestuur niet op ingegaan. De VZW Visserijfeesten wil dit voorstel nieuw leven inblazen.

Daarom stel ik voor aan het Stadsbestuur, de Cultuurraad en de Commissie voor straatnaamgeving om in de nabijheid van de vissershaven van Oostende een straat of plein de naam te geven van Jakob Kien, waar eventueel ook een standbeeld zou kunnen komen.

Opmerking: Er zijn Oostendse straatnamen die herinneren aan de kapers, Jacobsen, Besage, Van Maestricht en Mansveld(t). In het boek "Straatnamen van Oostende van A tot Z" door Daniel Deschacht verwijst de auteur voor de straatnaam Mansveldstraat naar de kaperskapitein Michiel Mansvelt. ook Walter Debrock in zijn boek "De Oostendse Kapers" schrijft Mansvelt. Wat is hier juist Mansveld of Mansvelt ???

Met achtingsvolle groeten

Robert Coelus

voorzitter V.N.A.O.

OVER BEUKELS EN JAKOB KIEN *(vervolg van vorig tijdschrift)*

Ongetwijfeld hebben in de toekomst en de vestiging van de tonharing-industrie in Vlaanderen zekere personen een vooraanstaande rol gespeeld. Een nieuw bedrijf ontstaat zo maar niet uit zichzelf, daartoe is een initiatief nodig. De geschiedenis, beter de overlevering, liet ons de naam van hem die in onze streken zich het eerst zou hebben bezig gehouden met het kaken : stuurman Beukels, slechts twee documenten over hem komen in aanmerking :

1. Een Oostendse memorie van 1483, betreffende een geschil tussen Oostende enerzijds, Nieuwpoort, Damme en Sluis anderzijds. De tekst in kwestie luidt als volgt.

“Het is niet boven 80 jaren geleden of daer omtrent dat men de coopmanscepe van den harync te kakene begonste te doene in Vlaendren, want eenen ghenaeamt Gilles Beukels van Hughenvliete ende eenen Jakob Kien van Oostende, waeren deghene die eerst den caecharync in zee maakten hier in het land brochten, dat niet boven 80 jaren leden is, of daer omtrent; ende was ooc een langhe poose daernaer eer de neeringhe van dien rees ende dat men wist de weerde en de proufit van dien.”

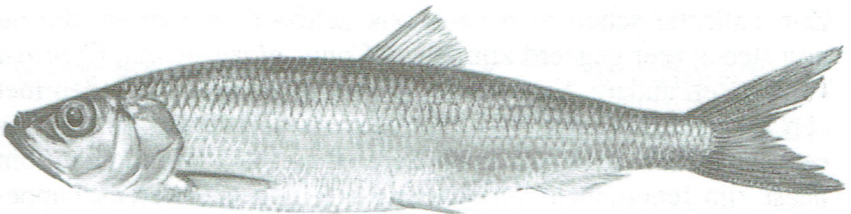
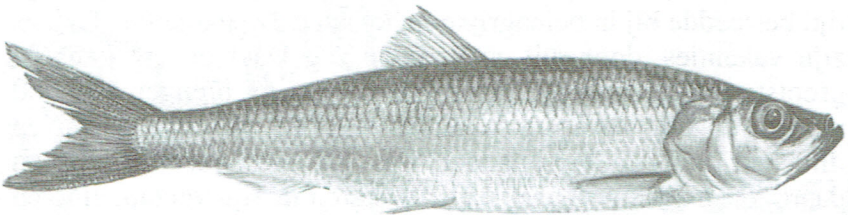
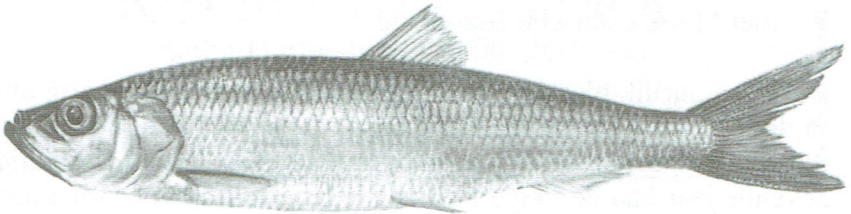
2. Het getuigenis van Marcus van Vaerewyck, een Gentsch kroniekschrijver der XVI eeuw in zijn werk “Die warachtighe Geschiedenis van ... Carolus de Vijfde.”

“Op den dertichsten dach van der maent Ougste in 't jaer 1556 trock de Keyserlycke Maiesteyt met beede syn susters, die conynghinnen Eleonora ende Maria naer Biervliet, ende ghyngen tsamen wandelen tot in der kerken, om de sepulture te siene van Jan (?) Beuckels, stierman, dewelke stierf in 't jaer 1597. Deze voorseide Willem Beuckels was den eersten, die de tonhaerync vynck ende saute.”

Uit het eerste stuk leren we dat de Oostendenaars het ontstaan van de Vlaamsche kaakharingnijverheid heel in het begin van de XV eeuw plaats en dat de persoon van Beukels ermee nauw verbonden was. Stuurman Beukels zou dus actief zijn opgetreden na 1400, wat niet

mogelijk is, indien men hem als de grondlegger van onze visnijverheid beschouwt. Dit misverstand is waarschijnlijk toe te schrijven aan het feit, dat eerst na het intrekken van het verbod op het kaken omtrent 1400, de nieuwe nijverheid zich op brede schaal begon te ontwikkelen en een intensieve handel in het leven riep. We menen dat Marcus van Vaerewyck dichter bij de waarheid is, waar hij beweert dat Beukels in 1397 overleed en bijgevolg in de tweede helft van de XIV eeuw leefde. Nochtans wat deze voornaam aangaat, houden we ons bij die van Gilles, vermeld in de Oostendsche memorie. Te Oostende bestond er, nopens de opkomst van het kaken in Vlaanderen, een plaatselijke overlevering. De Oostendenaars kenden naast Beukels van Hughevliet, ook Jakob Kien van hun eigen stad als één der stichters van de nieuwe industrie. Kien, Le Chien of De Hond was na de middeleeuwen de naam van een bekend Oostendsch geslacht. Over Jakob Kien hebben we echter geen nadere bijzonderheden gevonden.

R. Degrijse
Nederlandsche Historiebladen

Philippe Dautzenberg, een bekend malacoloog.

Willem Faber

140 jaar geleden, om precies te zijn op 20 december 1849, werd te Elsene (Brussel) geboren Philippe DAUTZENBERG. Philippe behaalde op 18-jarige leeftijd zijn baccalaureaat in de letteren. Daarna, op 19 oktober 1867 vertok hij naar Parijs, alwaar hij zijn intrek nam in het "Maison Demy-Doineau et Braquenié". Dit was een onderneming van vrienden van de vader van Philippe. Dit bedrijf genoot grote vermaardheid door de leverantie van tapijten die met de hand werden vervaardigd in Aubusson en Felletin in Frankrijk en in

Mechelen. Enkele jaren later, in 1872, trad Philippe in het huwelijk met Marie Gabrielle Braquenié.

Het is natuurlijk niet deze levensloop, die een reden kan zijn om in de Vita het licht op Dautzenberg te laten schijnen. Die reden moeten we zoeken bij zijn inbreng in de malacologie. Al op zijn zevende jaar had de jonge Philippe belangstelling voor schelpen en insecten. De schelpen vormden tenslotte zijn passie. Zijn vrije tijd besteedde hij in belangrijke mate aan de weekdieren. Tijdens zijn vakanties, door ruil en verkoop zag Dautzenberg kans de grootste particuliere verzameling bijeen te brengen: 30.000 recente en nog eens 7000 fossiele soorten. Als erfgenaam en directeur van de tapijthandel was hij niet onbemiddeld en daardoor in staat nog al wat te investeren in zijn verzameling en bibliotheek.

Zijn collectie schelpen bevatte ook zeldzamere soorten, die nu nog steeds zeer gegeerd zijn, zoals *Conus gloria-maris*, *Cypraea valentia* en andere. En dat alles keurig opgeborgen in laden met een totale oppervlakte van ongeveer 1000m². Dautzenberg was een "amateur", maar dat heeft hem er niet van weerhouden om naast zijn fenomenale verzameling ook nog een wetenschappelijke bibliotheek bijeen te brengen. Die bibliotheek bevatte niet

minder dan 7957 publicaties: 134 boekenplanken vol !

Naast dit alles zag Dautzenberg ook nog de kans om de collecties van alle grote musea in West-Europa te bestuderen. In aantekeningen, beschrijvingen en schetsen legde hij vele bijzonderheden vast, vooral van merkwaardige exemplaren. Hierdoor was hij in staat de verschillende families en soorten weekdieren grondig te bestuderen. Zijn bevindingen besprak hij met vrienden, beroeps-malacologen en amateurs. En die degelijke voorbereiding ging vooraf aan zijn talrijke publicaties, 210 in getal. Daarin heeft hij zowel recente als fossiele soorten beschreven. Niet minder dan 1895 nieuwe taxa (samenvattende naam voor categorieën als families, geslachten, soorten, variëteiten) zijn daarin opgenomen. Verscheidene nieuwe soorten van West-Afrika, Madagascar en Nieuw-Caledonië zijn door hem benoemd. Ook heeft Dautzenberg bijna door de Prins van Monaco verzamelde soorten uit de diepere wateren van de Atlantische Oceaan bewerkt. Samen met E. BUCQUOY en G.DOLFUS heeft hij in de periode van 1882 tot 1898 "Les mollusques marins de Rousillon" in vier delen laten verschijnen. Dit werk is beschouwd als de beste bijdrage aan de kennis van de mollusken van de westelijke Middellandse Zee. Bij nieuwe geslachten of soorten, door dit drietal beschreven, ziet men als auteuraanduiding B.D. &D., waarbij de eerste D. op Dautzenberg slaat. Maar ook met andere malacologen heeft hij nieuwe soorten beschreven, zoals met BAVAY en H. FISCHER. Hij heeft zich ook niet beperkt; zijn studies betreffen buikpotigen, tweekleppigen, stoottanden en naast marien ook zoetwater- en landsorten. Hieronder volgen zo maar enkele voorbeelden van door Dautzenber (D.) benoemde weekdieren:

Ocenebra ernacea hanley D., 1882,

Pseudogibbula duponti D., 1890,

Dentalium senegalense D., 1891,

Martelia tangayicenis D., 1908,

Fusiturris amiante D., 1912,

Siratus tenuivaricosus D., 1927

Divaricella ornata D., 1927,

Uit de jaartallen in deze opsomming volgt tevens, dat

Dautzenberg zijn hele leven intensief met de malacologie is bezig geweest. Zelfs na zijn dood is in 1937 nog een vervolgpublishatie van hem verschenen, getiteld "Résultats scientifiques du voyage aux Indes Orientales Néerlandaises", Mem. mus. Roy. d'Hist. Nat. Belg., 2(18); 1 - 184.

Het licht voor de hand, dat Dautzenberg lid is geweest van vele verenigingen op het terrein van de malacologie. Verscheidene daarvan heeft hij ook voorgezeten. Zo was hij in de jaren 1903 - 1904 voorzitter van de "Société Royale zoologique et malacologique de Belgique". Dautzenberg was op het gebied van de malacologie een belangrijk man. Talrijke onderscheidingen vielen hem ten deel. Zijn naam leeft voort in een naar hem genoemde soort *Colus (Anomalisipho) dautzenbergii* (Dall, 1916). (*)

Gelukkig heeft hij ook zorg gedragen voor het behoud van hetgeen hij met zoveel inspanning heeft verzameld, voor het nageslacht. Toen hij op 9 mei 1935 in Parijs is overleden, bepaalde zijn testament dat zijn gehele collectie schelpen en zijn hele bibliotheek met verschillende nu als "onvindbaar" beschouwde werken, naar het Koninklijk Instituut voor Natuurwetenschappen in Brussel zou gaan. En daar vormt deze verzameling een belangrijke aanwinst.

(*) Op verschillende plaatsen in de literatuur wordt de geslachtsnaam *Colus Röding*, 1798 beschouwd als synoniem van *Sipho Bruguière*, 1792.

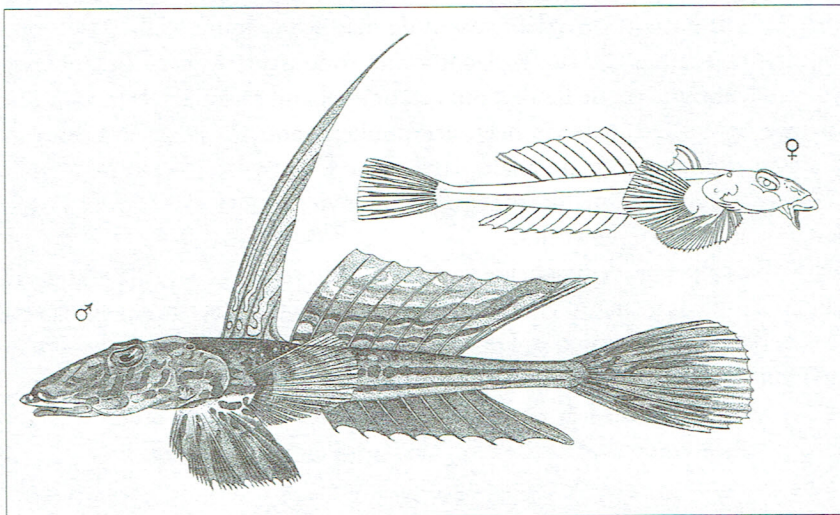
Het ondergeslacht *Anomalisipho Dautzenberg & H. Fischer*, 1912 wordt in verschillende boeken ook wel geschreven als *Anomalosipho*. Zekerheid over de juiste kan alleen worden verkregen door de oorspronkelijke publicatie te raadplegen; en daarvoor ontbrak ons helaas de gelegenheid.

BRONVERMELDING

Gegevens verkregen van het Koninklijk Instituut voor Natuurwetenschappen te Brussel, uit DANCE, S. Peter. 1986. A History of Shell Collecting. E.J. Brill, Leiden en enige verspreide andere literatuur.

De foto van Dautzenberg is door genoemd instituut ter beschikking gesteld van het Zeebiologisch Museum te Scheveningen ten behoeve van de pareltonstelling. Want Dautzenberg had ook een parelverzameling.

DE PITVIS

Wetenschappelijke naam: *Callionymus lyra* Linnaeus 1758

Nederlands: Pitvis, liervisje

Lokale namen: politievent, Pilatusvis, Geernaarsoontje, Hapsaard, Taartegeel, Lukker

Frans: Lavandière, Cornard, Savary, Doucet

Engels: Dragonet, Common, Dragonet

Duits: Gestreifter Leierfisch

Algemeenheden

De Callionymidae vormen een relatief kleine familie van zeevissen die dicht bij de kusten leven. Kenmerkend zijn het naakte lijf zonder schubben en de grote ogen boven op de kop. De kleine bek kan naar voren uitgestulpt worden. Aan weerszijden van de kop op de kieuwdeksels zitten twee tot vier benige stekelachtige uitgroeisels. Bij volwassen exemplaren is er een duidelijk onderscheid in lichaamsvorm en kleur tussen de vrouwelijke en mannelijke pitvissen. De pitvissenfamilie telt wereldwijd circa 45 soorten; sommige auteurs spreken van meer dan 100 soorten. Ze komen voor in de zeeën van streken met een gematigd of subtropisch klimaat. Ze voeden zich vooral met kleine kreeftachtigen en borstelige wormen. Pitvissen zijn kleine vissen en groeien maar tot maximaal een lengte van 30 cm. Meestal zijn ze kleiner en er zijn soorten bij die maximaal 5 tot 6 cm bereiken.

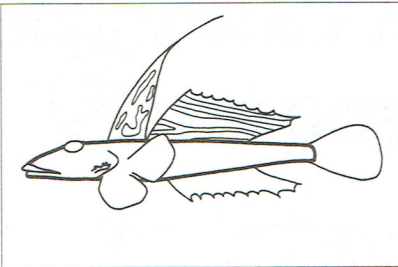
Lichaamsbouw

Bij de pitvis van onze kustwateren is er een duidelijk onderscheid wat betreft lichaamsvorm en kleur tussen de mannetjes en de wijfjes.

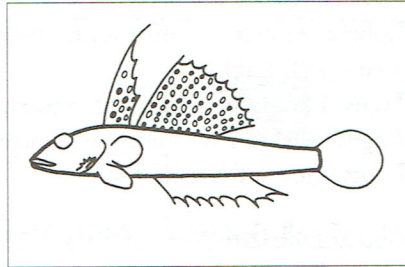
Bij de mannetjes is de rug geelachtig met rode weerschijn en lichtblauwe of lilasvlekken. Over de flank loopt een oranjeband met aan weerszijden een blauwe streep. De anale vin heeft een donkere rand, de staartvin heeft een blauwachtige kleur en de anale papil is sterk ontwikkeld. De mannetjes hebben een eerste tamelijk lange rugvin met vier stralen; de staartvis is ook langer dan die van de wijfjes.

De wijfjes zijn eerder bescheiden van kleur, de rugzijde is bruinachtig, de zijden zijn licht gekleurd en de buikzijde is vuilwit. De eerste rugvin is veel korter dan bij de mannetjes. De wijfjes groeien tot maximaal 20 cm terwijl de mannetjes tot 30 cm kunnen bereiken. De levensduur voor de mannetjes is van vier tot zes jaar en de wijfjes kunnen wel ouder worden tot acht jaar.

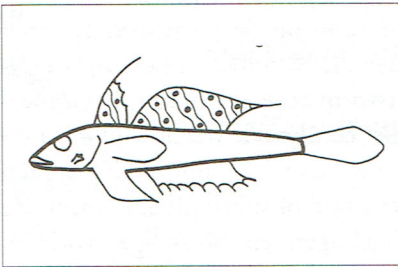
Soorten Pitvissen (Mannetjes)

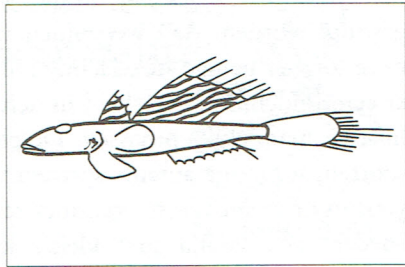
Gewone Pitvis

Gevlekte Pitvis

Rasterpitvis

Pitvis festivus (Middellandse Zee)

Voortplanting

Pitvissen paren meestal in het voorjaar en komen daarvoor dichterbij de kust. Alhoewel pitvissen meestal bij de bodem vertoeven kiezen ze om te paren in het hogere water. De partners zwemmen dicht tegen elkaar naar boven loodrecht op het wateroppervlak. Het mannetje houdt het wijfje met zijn buikvinnen omklemd. De door het wijfje losgelaten en vervolgens door het mannetje bevruchte eitjes stijgen naar de oppervlakte. Wanneer de pootvisjes een lengte van circa 1 centimeter bereikt hebben gaan ze bij het begin van de winterperiode naar de bodem. In het jeugd stadium zijn wijfjes en mannetjes zandkleurig en hebben zes bruine vlekjes op de flanken en drie op de rug.

Wie een pitvis vast pakt met de blote hand kan wel geprikt worden door de benige stekels aan de kop van de vis. De kleine wondjes in de huid die door die prikjes veroorzaakt worden genezen langzaam. Echt giftig, zoals de stekelprik van de kleine pieterman, zijn de pitvisstekels niet.

Het vlees van de pitvis is wel eetbaar maar commerciële waarde heeft het visje niet. Alhoewel de pitvis algemeen voorkomt in onze kustwateren zijn ze toch niet zo talrijk dat het de moeite zou lonen om ze te vangen voor de consumptie. Tevens zijn ze ook te klein.

Er zijn nog twee soorten pitvissen die in onze kustwateren sporadisch voorkomen. Het zijn kleine visjes tot 10 cm groot en worden weinig gevangen, soms wel in garnalen netten.

1. De gevlekte pitvis of *Callionymus maculatus*
2. De rasterpitvis of *Callionymus reticulatus*

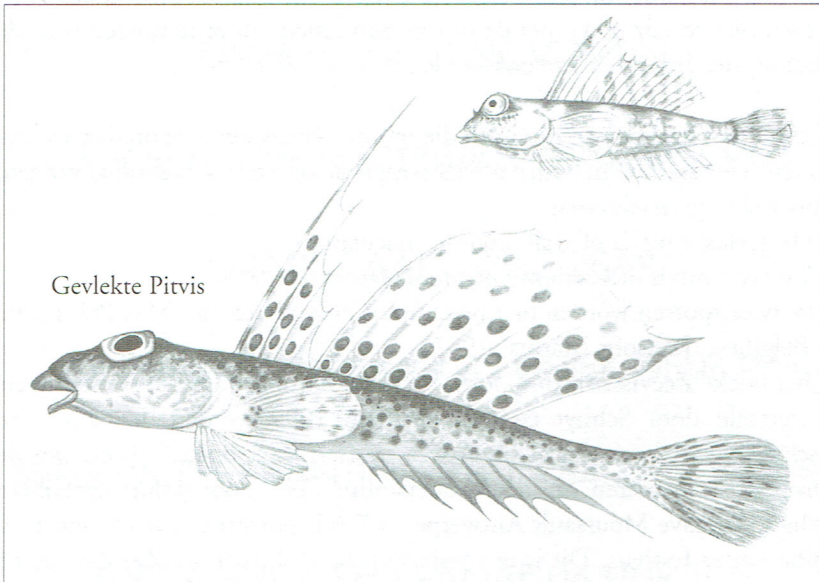
Deze twee soorten worden niet beschreven in het boek van Max Poll *Faune de Belgique "Poissons Marins"* 1947

In het boek "Zeevissen van Noord- en West-Europa" van Deense schrijvers en vertaald door Schuyt en Co, Haarlem 1999 worden de namen en beschrijvingen verward van deze twee soorten. Het boek "Vissen van de Europese kustwateren en de Middellandse Zee" door John en Gillian Lythgoe Uitgave Moussault Antwerpen 1976 beschrijft een derde soort nl. *Callionymus festivus*. Dit is een visje van de Middellandse Zee dat tot 15 cm groot wordt en waar bij de mannetjes de tweede rugvin de grootste is. het Nederlandse boek "Vissen" uitgave Rebo 1959 beschrijft de gewone pitvis en de gevlekte pitvis, als twee soorten behorende tot de Nederlandse kustwateren.

Tot slot in het boekje "De Zeevissen van België" van Guido Rappé en Eddy Eneman uitgave De Strandwerkgroep 1988 worden de gewone en de rasterpitvis beschreven en staat er niets over de gevlekte pitvis. Er zijn weinig waarnemingen geregistreerd over het aanwezig zijn van de gevlekte en van de rasterpitvis in onze kustwateren. Misschien kunnen mariene biologen dat eens verder onderzoeken.

Pitvissoorten worden ook gehouden in aquariums. De tropische soorten zijn kleine sierlijke visjes, die graag vertoeven in aquariums met zandige bodem, koralen en algen. Agressief tegenover andere vissen zijn ze niet, soms wel onder elkaar. Maar ze zijn ook prooien voor grotere roofvissen. De atlas van Burgess over zeeaquariumvissen beschrijft er 18 soorten uit warmere wateren waarvan de *Pterosynghiropus splendidus* de mooiste is.

R.C.

Bovenaan: *Callionymus bairdi* leeft in de Caraïbische zone van de Atlantische Oceaan, tussen het wier, op zandbanken en tussen koraalriffen. Dit visje zie je vaak in aquaria. (Boek Vissen Karel Pivnicka - Rebo)

Trofeebeelden 2003

1. Gouden Vis voor O.20 Mietje
2. Zilveren Vis voor O.191 Natascha
3. twee Bronzen vissen resp. voor O.152 Aran en O.190 Renilde

14/2/04 Trofeeënwinnaars 2003 samen met de Schepenen Y. Miroir, T. Germompré en havenkapitein P. Vermandel

OPROEP

Wie kan ons helpen aan oude originele foto's, dia's of negatieven van Oostendse kustvaartuigen ?

De vriendenkring van het Stedelijk Noordzeeaquarium Oostende heeft plannen om in samenwerking met de heer Barbaix André een boek uit te brengen over de verschillende kustvaartuigen die nog in vaart waren na de oorlog 1940 - 1945.

De foto's, dia's of negatieven zullen met zorg behandeld worden en zo snel mogelijk na ontvangst terug bezorgd worden. Indien uw eigengemaakte of in uw bezit zijnde foto in het boek gebruikt wordt, dan wordt u vermeld in de lijst van de medewerkers. Indien u de foto's, dia's of negatieven niet persoonlijk kunt afgeven in het Noordzeeaquarium, Visserskaai Oostende (open tijdens de weekends van 10 u tot 12 u 30 en van 14 u tot 18 u), dan kunt u ook op de volgende manieren met ons afspreken :

1. telefonisch contact nemen met het Noordzeeaquarium
tel. 059/50 08 76
2. per e-mail, Noordzeeaquarium@Skynet.be
3. telefonisch contact nemen met Eddy Eneman, tel. 059/50 20 95

Foto's nodig

- O.6 bouwjaar 1942 (N.109) St.Hélène op Oostende van 1950 tot 1956
- O.22 bouwjaar 1912 Julien - Hélène - Maurice geschrapt 1948
- O.23 bouwjaar 1942 Marie Rachel geschrapt in 1948
- O.37 bouwjaar 1913 Frans Emma geschrapt 1950
- O.40 bouwjaar 1934 Charles in 1940 O.40
- O.47 bouwjaar 1942 Adriatic II(N.69) O.47 in 1947
- O.50 bouwjaar 1943 Jeep I
- O.54 bouwjaar 1943 Cécile
- O.74 bouwjaar 1922 De Toekomst vergaan in 1952 als Yvonne
- O.101 bouwjaar Georgettes 1925 vergaan in 1950
- O.116 bouwjaar 1942 Bijou geschrapt 1949
- O.136 bouwjaar 1941 moeder Anna
- O.139 bouwjaar 1927 Yvonne Deckyn vergaan 1947
- O.146 bouwjaar 1942 Sidel
- O.180 bouwjaar 1942 Marie - Anne - Guide geschrapt 1952
- O.185 bouwjaar 1942 kleine Thérèse
- O.197 bouwjaar 1926 Polydor
- O.207 bouwjaar 1934 Marie Rosalia Denye geschrapt 1947

Foto's in bezit, maar we zoeken beter

- O.1 bouwjaar 1928 Oscar geschrapt 1960
- O.9 bouwjaar 1930 Noë
- O.15 bouwjaar 1928 De drie gebroeders vergaan 1947
- O.21 Renilde gevaren op oostende 1966 tot 1970
- O.28 bouwjaar 1925 Augusta tot 1957
- O.69 bouwjaar 1925 Oscar - Richard tot 1950
- O.72 bouwjaar 1942 Jacqueline - Denise tot 1952
- O.73 bouwjaar 1942 vergaan in 1956
- O.110 bouwjaar 1909 Het vliegmachien tot 1947
- O.113 bouwjaar 1926 Pharaïlde tot 1948
- O.117 bouwjaar 1941 Rafaël Magda tot 1946
- O.123 bouwjaar 1910 Victorine tot 1952
- O.125 bouwjaar 1943 François - Hélène
- O.142 bouwjaar 1942 D Hoop tot 1947
- O.143 bouwjaar 1941 Roland - René tot 1947
- O.145 bouwjaar 1942 Paula tot 1970
- O.168 bouwjaar 1941 Denise - Jacqueline tot 1951
- O.195 bouwjaar 1941 Albatros tot 1947
- O.208 bouwjaar 1927 Femina tot 1963
- O.221 bouwjaar 1941 Christiane tot 1964
- O.230 bouwjaar 1941 De Meeuw tot 1960
- O.248 bouwjaar 1945 Arturo Martinez tot 1950
- O.252 bouwjaar 1941 Yvette - Huguette tot 1948
- O.264 bouwjaar 1945 De Morgenster
- O.272 Piet Hein, voor oostende gevaren 1944 tot 1947
- O.273 bouwjaar 1942 Salvator tot 1947
- O.718 bouwjaar 1932 Yves - Patrick,
gevaren voor Oostende 1963 tot 1973
- O.742 bouwjaar 1939 Gerda of Ronny,
gevaren voor Oostende 1950 tot 1953
- O.759 bouwjaar 1943 Henri - Roger,
gevaren voor Oostende van 1948 tot 1964
- O.780 bouwjaar 1941 De stormvogel, gevaren van 1948 tot 1964
- O.797 bouwjaar 1942 De zeezwaluw,
gevaren voor Oostende van 1956 tot 1958
- O.805 bouwjaar 1943 Zeefauna,
gevaren voor Oostende van 1974 tot 1980

Gedicht door Leo Depoorter (lid van V.N.A.O.)

MOOI ...

Niet Brel, niet ik

Maar de vrouw.

Uit nat zand.

Hoog water slorpt haar niet op.

Mijn droom was zo mooi ! ...

ZEE

Verzwelgend, stof en kosmos.

Barend, wat je wil.

Ik kom, schuimend geweld !

Spetterend, glinsterend.

Ik kom je bezoedelen;

met as en grijs vuil.

Een beroep zonder toekomst ??

Eén van de fundamentele doelstellingen van onze vereniging is het bevorderen van de maritieme cultuur. Dit behelst uiteraard ook het verdedigen van de rechtmatige belangen van de maritieme sector, en meer bepaald deze van het zeevisserijbedrijf. Wij hebben dan ook nooit nagelaten, diverse toestanden, houdingen, uitspraken en standpunten aan te klagen wanneer wij menen dat zij niet ten goede komen aan de belangen van de zeevisserij. Thans moeten wij dit andermaal doen, doch nu in verband met een gevaar dat deze sector ongetwijfeld rechtstreeks bedreigt in zijn voortbestaan.

Het gaat hier om een artikel in het weekblad "Knack" van 10 december 2003, waarin op p. 7 onder de titel "De vis verdwijnt", volgende onthutsende uitspraken kunnen genoteerd worden in verband met de voorstellen van de Europese Commissie voor het beperken van de vangst van tong en schol:

- *"Vlaams Minister van Landbouw en Leefmilieu Sannen (Groen!) schippert als een volleerd politicus. Enerzijds lanceert hij slooppremies om oude vissersboten uit de handel (sic!) te halen, anderzijds wil hij - nota bene met Europese subsidies- jongeren warm maken voor het toekomstloze beroep van visser".*

- *"Voor meer dan wat folklore is er in de visserij de volgende jaren geen plaats. Gelukkig kunnen vissers zich, in tegenstelling tot vissen, recyclen tot iets anders".*

Wij willen ons hier niet mengen in de eindeloze polemiek omtrent de botsing tussen ecologische en economische overwegingen wat betreft het quota-beleid (dat trouwens reeds bij de start in 1983 een doodgeboren kind was, spijs de jarenlange en eenzame waarschuwingen van de Belgische delegatie in de desbetreffende werkgroep van de Europese Raad.) Wat ons hier echter zeer diep raakt en bekommert is het perverse van wat men in het Engels noemt "the self-fulfilling prophecy", de voorspelling die zichzelf verwezenlijkt, ... en dat is kennelijk het geval wanneer men het heeft over "het toekomstloze beroep van visser".

Onze stelling hiertegenover vergt allicht enige nadere verklaring. Wij kunnen hiervoor verwijzen naar enkele passages uit de historische studie van Roger Jansoone (naast vele andere engagementen ook lid van onze vereniging) "Het laatste bolwerk van de jager - Beknopte geschiedenis van de Vlaamse zeevisserij" (gepubliceerd in 1994, doch tien jaar later nog zeer actueel !):

- p. 104 : "Overheid en bedrijf zijn er zich steeds zeer goed van bewust geweest dat men weliswaar een vloot kan bouwen in slechts enkele jaren

(en een markt in vaak nog kortere tijd), maar dat men anderzijds onmogelijk (en dat geldt ook voor de landbouw) een nagenoeg verdwenen vissersbevolking tot heropleving kan brengen, een vissersgemeenschap met al haar atavismen, tradities en ingeboren vakkennis, en die eigenlijk het enige recruteringsveld is en blijft voor het in stand houden van het bemanningspotentieel”.

- p. 109 : “Hoe dan ook, het gaat hier ongetwijfeld om een bedrijf dat heel zeker nog toekomstperspectieven MOET hebben, omdat de gang van zaken in onze wereld nu eenmaal aan alle visserijlanden - hoe schijnbaar weinig belangrijk sommige ook mogen zijn - als het ware de morele verplichting oplegt om daadwerkelijk te blijven bijdragen tot het winnen van voedsel uit de zee, en dit uiteraard dan liefst op een oordeelkundige, doeltreffende en gecoördineerde manier”.

De “Achillespees” van de zeevisserijsector is inderdaad het bestendig aantrekken (en behouden) van een aantal jongeren, wat de waarborg moet zijn voor het voortbestaan van het bedrijf ... maar tegelijkertijd ook het meest kwetsbaar aspect is van de visserijproblematiek.

Vroeger (toen er nog geen visserij-onderwijs bestond) was de kleine kustvisserij de kweekschool voor de toekomstige jonge visser, doch thans wordt deze rol vervuld door het visserij-onderwijs. Wie enigzins vertrouwd is met dit onderwijs, weet dat de keuze voor deze studierichting moet gemaakt worden in een nog relatief vroeg stadium van het leven van een kind ... en dat het bijgevolg veeleer de ouders zullen zijn die deze keuze al dan niet zullen maken. Welnu, wanneer die ouders via de media voortdurend moeten vernemen dat zij desgevallend dan kiezen voor “het toekomstloze beroep van visser” en dat “voor meer dan wat folklore er in de visserij de volgende jaren geen plaats is”, dan mag men die ouders dan ook niet kwalijk nemen indien zij dan maar veiligheidshalve afzien van een keuze in die richting, ... zelfs wanneer zoonlief zich ertoe geroepen voelt om visser te worden.

En hier ontwikkelt zich dan “the self-fulfilling prophecy”. Dit betekent niet dat een journalist niet het recht zou hebben om zich sceptisch op te stellen tegenover het Europees visserijbeleid (wij doen dat trouwens ook, zij het dan vanuit andere overwegingen). Maar het houdt wel in, dat men het kind niet samen met het badwater mag weggooien ! En dat gebeurt wanneer men (allicht onwillekeurig en onnadenkend) een vorm van anti-reclame gaat opzetten tegen het bedrijf.

Het staat trouwens helemaal nog niet vast dat de zeevisserij geen toekomst meer zou hebben (tenzij - zoals hoger aangestipt - men de verdere toevoer van jongeren de nek omwringt).

Het visserijbedrijf heeft immers reeds vóór hetere vuren gestaan. Indien journalisten beter de geschiedenis van de zeevisserij zouden kennen, dan

zouden zij bijvoorbeeld weten dat in de loop der eeuwen de Vlaamse zeevisserij ooit gedurende TWEEHONDERD jaar bijna volledig was uitgeschakeld, ... en hierna toch in zichzelf de kracht heeft gevonden voor een welhaast miraculeuze wederopstanding ! Wij verwijzen hierbij opnieuw naar de historische studie van diezelfde auteur, meer bepaald naar hoofdstuk VIII “De opwekking van Lazarus : langzame heropstanding in de 19e eeuw” (p. 61):

- “In de sociaal-economische geschiedschrijving bestaat waarschijnlijk geen enkel geval van een bedrijfstak waar men, onder het motto “uitschakeling”, zo maar eventjes over twee eeuwen geschiedenis kan heenstappen ... gewoon bij gebrek aan geschiedenis, d.i. bij gebrek aan vermeldenswaardige ontwikkelingen en gebeurtenissen. Maar dit was dan ook het drama van de Vlaamse zeevisserij in de periode 1580-1780”.

- “Uiteraard moet deze vaststelling enigzins genuanceerd worden. De kustvisserij bleef immers voortbestaan, en dat was dan toch zeer belangrijk, en wel om twee redenen. Vooreerst, ten behoeve van de sector zelf, betekende dit een waarborg voor het in stand houden van een vakbekwaam bemanningspotentieel, omdat inderdaad de kustvisserij steeds bij uitstek dé kweekschool geweest is voor jonge vissers; sociologisch (en bijna “genetisch”) is hierbij zeer merkwaardig, hoe aldus gedurende ruim twee eeuwen een professionele “genenbank” werd opgeslagen, die op elk ogenblik kon geactiveerd worden om het bedrijf nieuw leven in te blazen? En vervolgens bleef de zeevisserij gedurende die (ook voor andere sectoren) vrij donkere periode een onmisbare leverancier van goedkoop volksvoedsel”. Aldus komen wij terug op ons uitgangspunt in dit betoog : het cruciale breekpunt in de zeevisserij is het al dan niet verzekeren van de bestendige toevoer van jongeren, en, terugblikkend op die periode 1580-1780, moeten wij nu wel vaststellen dat dit breekpunt thans nog meer cruciaal geworden is, en dit om de hoger uiteengezette redenen.

En ten slotte, wat betreft het “zich recycleren tot iet anders”, zou men er zich in de media wel van bewust moeten zijn dat in onze huidige maatschappij voor een visser slechts bitter weinig opties open liggen voor “recyclage”, ook al wordt - in de mate van het mogelijke - door het huidige visserij-onderwijs hierop wel ingespeeld door het meer polyvalent maken van de studierichting. De “natuurlijke recyclage” was tijdens de voorbije decennia concreet mogelijk via de vrij sterke afvloeiing naar aanverwante maritieme sectoren (vooral naar de R.M.T. en baggerbedrijven). Die afvloeiing (waarover men aanvankelijk niet erg opgetogen was) werd gaandeweg ook enigzins positief bekeken, in die zin dat op die manier een verder gaande verjonging van de bemanning werd doorgevoerd. Nogmaals citeren wij uit hoger vermelde studie (p. 104, sub “Bemanningsproblematiek”) : “Steeds meer is men beginnen inzien dat het weinig of geen zin

heeft tegen een dergelijke “natuurlijke” evolutie te verzetten. Wel moet de “voortijdige” afvloeiing voorkomen worden en dient anderzijds te worden gezocht naar middelen om aangepaste werkverschaffing te waarborgen bij het stopzetten van het vissersberoep”.

Intussen is echter de R.M.T. weggevallen en liggen, door de toenemende werkloosheid, de jobs elders ook niet zo maar kant en klaar beschikbaar, en zeker niet voor een visser, die wezenlijk heel zijn leven dan toch eerst en vooral een visser zal blijven en doorgaans niet zo vlug zijn draai vindt in een beroep aan wal. Die “recyclage” waarover “Knack” het heeft, is dan ook in werkelijkheid veelal “wishful thinking”. Er is hieraan trouwens geen behoefte, want het huidig bestaande bemanningspotentieel hebben wij hard nodig om onze vissersvloot van de nodige bemanningen te voorzien. En die vloot en de visserij zijn intussen nog lang niet toe aan “folklore”. De wijze beslissingen die de Europese Raad onlangs genomen heeft, bieden ons visserijbedrijf voldoende armslag om in 2004 behoorlijk aan de kost te komen. Weliswaar zal het niet gemakkelijk zijn, maar moeilijk gaat ook.

“Knack” is ook van mening dat vissen zich niet kunnen “recycleren”. Zij kunnen inderdaad niet van beroep veranderen (zij hebben immers geen beroep !), maar de visbestanden kunnen zich wel biologisch herpakken. De ouderen onder ons zullen zich allicht nog de “wonderbare visvangst” van tijdens de Tweede Wereldoorlog herinneren, en ook tijdens de Eerste Wereldoorlog was dit het geval (wat blijkt uit een nieuwe studie van Roger Jansoone over “Oostende en de zeevisserij tijdens de Eerste Wereldoorlog”). Dit betekent uiteraard niet dat wij moeten verlangen naar een nieuwe wereldoorlog opdat de visbestanden zich snel en volledig zouden kunnen herstellen. Maar dit betekent wel dat de visstocks vrij snel weer op peil kunnen komen indien - om welke reden dan ook - de overbevissing wegvalt of aanzienlijk vermindert, en dat bijgevolg - zoals hierboven geciteerd - er nog hoop is voor een toekomst van de zeevisserij indien het conserveringsbeleid (niet noodzakelijk te beperken tot een louter quota-beleid!) wordt gevoerd op een “oordeelkundige, doeltreffende en gecoördineerde manier”. De journalistieke kreet “De vis verdwijnt !” is dan ook misplaatst.

De geschiedenis van onze Vlaamse zeevisserij heeft trouwens reeds meermaals bewezen dat het een kwestie is van “ups” en “downs” en dat de vis steeds terugkeert, althans wanneer men er niet al te gek mee omspringt. Maar laten wij vooral bekommerd zijn om het behouden van een aantrekkelijk imago van ons visserijbedrijf ... opdat het niet zou doodbloeden bij gebrek aan belangstelling vanwege de jongeren (en van hun ouders). En hierin hebben uiteraard ook de media een belangrijke rol te spelen ... en moeten zij als dusdanig ook een stukje morele verantwoordelijkheid op zich willen nemen. Ons tijdschrift wil hierin alvast het goede voorbeeld geven.

R. Jansoone - R. Coelus

Vorig artikel "Een beroep zonder toekomst" werd door gegeven aanhet Visserijblad (HVB) alqwaar het in verkorte vorm werd opgenomen in HVB nr2 van 6 februari 2004.

Ons artikel was voor de hoofdredacteur van HVB de aanleiding om een repliek te schrijven onder de titel: "De vlucht uit de sector heeft niets met imago te maken". Zie HVb nr 3 van 5 maart 2004.

De beoordeling is aan de lezers...

In memoriam Jef Klausing

Op 14 maart 2004 overleed Jef ten gevolge van een hart-aanval. Hij was geboren te Oostende op 3 september 1918 en is steeds een rasechte Oostendenaar gebleven die hield van zijn stad en zich bekommerde om het wel en wee ervan.

De uitvaartdienst had plaats op zaterdag 20 maart 2004 in de parochiekerk van St.-Jozef te Oostende in aanwezigheid van zijn familie, vele bekende Oostendenaars, en vrienden en kennissen. Met Jef verliest onze vereniging een lid die er bij was van bij de stichting maar ook iemand die artikels schreef voor ons tijdschrift. Met zijn vele talenten en zijn gedrevenheid heeft hij zich op zijn hoge leeftijd nog voortdurend ten dienste gesteld voor alles wat met de maritieme cultuur te maken heeft.

Het laatste artikel voor ons tijdschrift schreef hij nog op 11 januari 2004 en een thematentoonstelling in het Museum De Plate te Oostende over de publicaties van Jef loopt nog tot eind mei.

Tijdens zijn actieve loopbaan was Jef een visserijdeskundige, een selfmade man op dat gebied die de wereld afreisde, een journalist, een auteur, een speurder naar historische juistheid, een organisator van evenementen, een harde werker die ook na de dagtaak bezig bleef. Bekroning kreeg hij door prijswinnaar te zijn voor Volkskunde en Cultuur.

We zullen Jef steeds dankbaar blijven voor zijn vriendschap en genegenheid voor onze vereniging.

Aan zijn echtgenote, zijn kinderen, kleinkinderen en achterkleinkinderen ons diep medeleven.

Jef Klausing en de Chinese vissers

11 januari 2004

Met veel belangstelling las ik in het maandblad van de Vriendenkring van de Noordzee Aquarium (eerste trimester 2004) het stukje over de "schetenlatende haring".

Er ging een licht op bij mij dat uitmondt op een vraag.

In de jaren zeventig werkten we met een ploeg van bij ons aan een studie in verband met de aanleg van een vissershaven aan de Westkust van Maleisië. Een van de punten die veel aandacht kregen van onze schipper Armand Reyzerhove en de bioloog Silvain Lefevere was het vissen met modern uitgeruste cirkelnetten op pelagische vissoorten: zoals "Kembong", een makreelachtige vis die daar in grote scholen voorkomt en het kleinere visje, een soort ansjovis "Ikan Billis".

Als bijzonder middel om de visscholen op te sporen kregen we een "sonar" ter beschikking, van onze regering, waarvan iedereen weet dat dit een zeer kostelijk toestel is. In die streken waren bijzonder veel Chinese vissers actief. Veel interesse hadden ze niet voor onze dure sonar. Ze hadden dit toestel niet nodig wanneer ze wilden weten waar de vis zat hielden ze hun kop een tijdje in het water en wisten nauwkeurig waar ze hun netten moesten uitwerpen.

Mijn indruk was toen dat die scholen vis zodanig woelig zijn dat men hun aanwezigheid van op afstand reeds kan horen in het water. Kembong en Billis zijn ook pelagische vissen zoals de haring in onze zeeën en ik vraag me af of die beestjes evenveel winden lossen als hun verwanten in de Noordzee.

In zijn boek, "A Pageant of Chinese History" vertelt Elisabeth Seeger dat FOE SJI, de eerste Keizer en de leider van het zwartharige volk, tussen 2825 en 2735 vòdr Christus zijn volk leerde vissen en zelf liederen schreef om tijdens het vissen te zingen.

De Chinese vissers hebben bijgevolg een zeer lange ervaring. Ze weten goed hoe aangenaam het is na een lekkere maaltijd met een volle maag de winden met zoveel mogelijk gerucht als mogelijk uit de darm te persen - bij voorkeur aan tafel - om de gastheer te danken voor de smakelijke gastvrijheid. Zouden de vissen die aan de Westkust van Maleisië hun buikje komen vullen dit ook weten ?

Jef

Sternen krijgen groter reservaat

“Investeren in de ecologie ten voordele van de economie”: met deze motivering besteedt de Vlaamse overheid twee miljoen euro aan de uitbreiding van het Sterneneiland in de Zeebrugse voorhaven. De investering dient om het Sterneneiland, dat eind de jaren '90 vorm kreeg en waaraan toen zo'n 250 à 300 miljoen Belgische franken besteed werd, met twee hectare uit te breiden. Het moet de vogels weghalen van de drukke terminals in de Westelijke haven om er de economie meer ruimte te geven.

Toen de voorhaven van Zeebrugge in 1986 voltooid werd, hadden de denkers achter de economische haven wellicht nooit gedacht dat ze ook een grote speeltuin voor beschermde vogels hadden gecreëerd.

Die realiteit zou de haven sinds het einde van de jaren '90 in haar greep houden. Vlaams minister Gilbert Bossuyt vindt dat de tegenstellingen tussen economie en ecologie lang genoeg hebben geduurd. “Beide visies zijn er, maar ze moeten met elkaar leren leven”, zegt Bossuyt. “Enkel op die manier kan vooruitgang worden geboekt. De uitbreiding van dit Sterneneiland is daar een voorbeeld van. De Vlaamse overheid investeert in de oostelijke haven in ecologie om de economische activiteiten in de westelijke haven te kunnen garanderen”.

In het verleden nestelden Europees beschermde vogelsoorten als het visdiefje, de grote stern of de dwergstern zich op de grote zandvlakten in de westelijke haven. Terminals verhardden bleek daardoor in strijd met de ecologische vogelrichtlijnen. Het sterneneiland in de oostelijke voorhaven moet de natuurwaarden in het westen compenseren. “De

stategische planning voor de haven voorziet op middellange termijn geen gebruikname van het meest zeewaartse deel van de oostelijke haven”, zegt Bossuyt. “de vijf hectare zandvlakte die er al werd aange-

bracht, wordt nu uitgebreid tot zeven hectare. Daarvoor wordt 300.000 kubieke meter zand opgespoten dat op zee wordt gewonnen. Op de zandvloer wordt 1000 kubieke meter schelpjes uitgestrooid en zal in een latere fase ook bistarwegras en rood zwenkgras worden aangeplant.”

De werken werden toevertrouwd aan de Afdeling Maritieme Toegang van de Administratie Waterwegen en Zeewezen van de Vlaamse Gemeenschap. Die maakt gebruik van de Tijl Uilenspiegel van baggerbedrijf Dredging International.

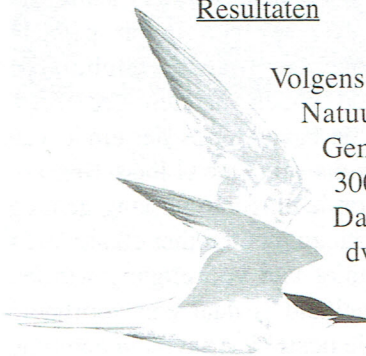
Resultaten

Volgens Jean-Louis Herrier van de afdeling Natuur en Milieu van de Vlaamse Gemeenschap nestelden zich in 2003 een 300 koppels visdiefjes op het sterneneiland. Daarnaast werden een tiental koppels dwergsternen geobserveerd. De grote stern bleef zich koppig in de westelijke haven ophouden.

Door de uitbreiding van de zandvlakte nabij de LNG-terminal wordt gepoogd om de grote stern ook van kant te doen verhuizen.

“Ik geloof dat de economie en de ecologie op deze manier perfect met elkaar verzoenbaar zijn”, besloot minister Gilbert Bossuyt zijn bezoek aan het sterneneiland.

“Deze aanpak is een goede zaak voor de tewerkstelling in de regio, voor de Vlaamse economie en voor de natuur.”

Aanvoer van zeebiologisch materiaal van 03/01/04 tot en met 13/03/04.

- 03/01 0.190: 1 gewone oester.
 10/01 0.20: visvoer.
 19/01 0.190: 1 gewone oester (paardenvoet) en 3 Noordzeekrabben.
 22/01 0.190: 1 steurgarnaal.
 26/01 0.533: visvoer.
 06/02 0.533: visvoer.
 12/02 0.533: visvoer.
 0.152: 1 Noordzeekrab.
 17/02 0.152: 10 gewone zeeappels, 6 kolonies dodemansduim en 1 Noordzeekrab.
 0.191: 1 tepelhoorn, 1 wijde mantelschelp en 4 Noorse hartschelpen.
 0.316: 8 Noorse kreeftjes, 2 Europese zee kreeften (waarvan 1 zeer
 groot exemplaar), 1 zeebidsprinkhaankreeft.
 18/02 0.191: 5 krombekmossels en 1 grote spinkrab.
 19/02 0.533: 3 pladijzen en 1 tong.
 22/02 0.533: 3 kleine pietermannetjes, 1 harnasmannetje en 1 vijfdradige meun.
 24/02 0.533: 2 pitvissen, 7 pladijzen, 2 scharren,
 1 harnasmannetje, 5 tongen en 5 dwergtongen.
 29/02 0.533: visvoer.
 02/03 0.191: 5 krombekmossels.
 03/03 0.191: 4 pitvissen.
 05/03 0.533: 2 pladijzen, 3 zeedonderpadden en 3 scharren.
 06/03 0.191: 8 dodemansduimen, 3 Noorse hartschelpen, 1 gewone zeester,
 1 zonnester, 1 grote Spinkrab en 1 gewone oester (paardenvoet)
 12/03 0.316: 5 stekelroggen, 5 hondshaaien, 1 griet, 1 fluwelen zeemuis,
 1 harnasmannetje, 3 grote mantelschelpen,
 1 zeebidsprinkhaankreeft, 8 kleine tongen, 1 tongschar,
 3 kleine noordzeekrabben en 2 wulken
 Schenking van dhr. Boulanger Henri: 1 kruisnet met katrol

**WE DANKEN HIERBIJ VAN HARTE EN OPRECHT
 ALLE REDERS, SCHIPPERS, BEMANNINGEN EN
 PARTICULIEREN VOOR HUN ONBAATZUCHTIGE INZET
 VOOR HET NOORDZEE-AQUARIUM**

ONS GAZETJE

1. Op 2 februari 2004 overleed de heer Frans Serie in de leeftijd van 83 jaar. Frans Serie is schipper en reder geweest van de 0.628 en de 0.142, tevens voorzitter en beheerder van verscheidene visserijnijverheden en oudstrijder Royal Navy, Belgische sectie. Hij was ook lid van onze vereniging en de vader van Eddy Serie, auteur van het boek "Nachten op Zee", dat door onze vereniging werd uitgegeven.
2. Op 22 februari 2004 overleed de heer Marcel Vermoote in de leeftijd van 78 jaar en werd op 28 februari te Oostduinkerke begraven. Marcel Vermoote, oud-leerling van het Koninklijk Werk IBIS, kapitein ter zeevisserij bij rederij Permarco (Zaire-Congo) van 1960 tot 1974 en sedert 1978 verbonden aan het Nationaal Visserijmuseum te Oostduinkerke alwaar hij aan duizende bezoekers de visserij heeft leren kennen. Hij was ook bijzitter in de Onderzoeksraad voor de Zeevaart en ook van bij het begin lid van onze vereniging.
3. Aan de echtgenoten, kinderen en familie van Frans Serie en Marcel Vermoote onze oprechte deelneming in hun rouw.
4. Onder impuls van de heer Dirk Verstraete, leraar, loopt momenteel in de verschillende klassen van het Onze Lieve Vrouw College te Oostende een vakoverschrijdend project, "VISSEN". Daarbij wordt het Noordzeeaquarium bezocht en krijgen de leerlingen waarnemingstaken in verband met Noordzeevissen.
5. Van 15 oktober 2004 tot 8 november 2004 willen we samen met de Strandwerkgroep een tentoonstelling organiseren in de Stadsbibliotheek van Oostende ter gelegenheid van de uitgave van het boek "Zeevissen van België" en de uitgave van een tweede boek "De kustvaartuigen van Oostende van 1945 tot nu". Meer nieuws daarover in een van onze volgende tijdschriften.
6. Van 25 november tot 5 december 2004 willen we een kunsttentoonstelling organiseren in het Feest- en Cultuurpaleis op het Wapenplein te Oostende. Onze leden, amateurkunstenaars, zullen er kunnen aan deel nemen.
7. We vernamen het overlijden van ons lid Isidoor Engelbrecht, kapitein ter visserij, 1ste klas, ondervoorzitter oud-leerlingenbond IBIS, voorheen ook schipper geweest op het enige Belgische visserijfabriekschip "De Narwal", dat verkocht werd aan Argentinië en getorpedeerd werd in de Falklandoorlog.
8. Er zijn nog leden die hun lidgeld 2004 bij vergetelheid nog niet vereffend hebben. Voor sommigen is bij dit tijdschrift een klein herinneringsbriefje gevoegd. We danken alvast voor de prompte respons. Wegens reorganisatie duurt het nu minstens vijf dagen eer onze leden hun tijdschrift ontvangen nadat de tijdschriften in de post werden ingeleverd.